

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vsa leta 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K. Kder hodi sam pošten, plača za vsa leta 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poštnina. — Na naročbe brez istodobne vpošiljalne naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje od petorostopne peti-vrate po 12 h, če se se oznanilo tiska enkrat, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Depisi naj se invelo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Knaševih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravnništvo pa v pritličju. — Upravnništvo naj se blagovoljno pošilja naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Slovensko vseučilišče.

Tržaški »Piccolo« se trudi že dlje časa prepričati osrednjo vlado, da se od slovenske strani ni bati nikakega nasprotovanja ustanovitvi italijanskega vseučilišča v Trstu, oziroma premestitve italijanske pravne fakultete iz Inomosta v Trst.

Tuti sedaj se ukvarja s tem, in sicer z ozirom na napoved klerikalne stranke, da na podlagi pakta z Mladobeli ne pusti rešiti italijanskega vseučiliškega vprašanja, če se ne reši obenem tudi slovensko vseučiliško vprašanje. »Piccolo« konkludira z obžudovanja vr-dno preprostostjo in naivnostjo da Slovenci sploh niso protivi ustanovitvi italijanske univerze v Trstu in da so tržaški Slovenci, zahtevajoč, naj bo eventualno vseučilišče v Trstu dvojezično, osamljeni ter predlaga, naj se že ustanovljena italijanska pravna fakulteta iz Inomosta premesti v Trst, o ustanovitvi slovenske univerze pa naj se razpravi skupno pri razpravi o ustanovitvi definitivne italijanske univerze.

Nam se pri tem le eno čudno zdi: Kako morejo sicer tako prekanjeni politiki, kakor so Italijani, javno nastopati s takimi — naivnostmi.

Predvsem moramo »Piccolu« prav odločno povedati, da smo vsi Slovenci, ne glede na stranke, popolnoma edini v tem, da imajo Italijani sicer pravico do svojega vseučilišča, ali samo v kakem čisto italijanskem mestu. Tako mesto pa Trst ni. Italijansko vseučilišče v Trstu bi pomenilo največjo, upravnostno nevarnost za slovenstvo na Primorskem, nevarnost tudi za slovenstvo na Kranjskem in zato smo Slovenci principialno proti ustanovitvi italijanskega vseučilišča v Trstu. Če se ustvari junktim med slovenskim in italijanskim vseučiliškim vprašanjem, je pri tem Trst že sam posebi izključen.

V poštev more priti Rovereto, Trident ali kako drugo čisto italijansko mesto, Trst pa nikdar in nikoli.

Umejeno, da primorski Slovenci žele iz lokalnih ozirom slovensko univerzo imeti v Trstu, ali kranjski in štajerski Slovenci — in ti tvorijo ogromno večino slovenskega naroda — niso tega mnenja. Slovenska visoka šola naj služi vsemu narodu in spada samo v Ljubljano. Seveda, ako bi se zgodilo, da bi Slovenci absolutno ne mogli dobiti vseučilišča v Ljubljano, Italijani pa bi zmagali s Trstom, potem seveda bi se naposled, četudi le skrajno neradi, postavili na stališče: boljše nekaj kot nič in se zadovoljili s italijansko slovensko univerzo v Trstu. Ker pa italijanski univerzi v Trstu ne nasprotujejo samo slovenski, marveč tudi drugi interesi, zato mislimo, da ta eventualnost ne pride v poštev.

Naravnost smešen pa je »Piccolov« predlog, naj se italijanska fakulteta za sedaj premesti v Trst, o slovenskem vseučilišču pa naj se razpravi, kadar pride na vrsto definitivna ustanovitev italijanskega vseučilišča. Slovenski poslanci bi morali biti res pravi politični otročaji, ko bi sedli na take limanice.

Vladni predlog, ki se mora tekom prihodnjih tednov rešiti, se glasi, da naj se ustanovi pravna fakulteta v Roveretu. Italijani bodo pri ti priliki zahtevali, da naj se ta fakulteta ustanovi v Trstu. Slovenski poslanci pri ti priliki ne morejo drugače postopati, kakor če zahtevo zastran ustanovitve popolnega slovenskega vseučilišča odlože dotlej, dokler ne pride na vrsto definitivna ustanovitev drugih nemških vseučilišč in se za sedaj zadovolje, da dobe to, kar dobe Italijani — provizorij — pravno fakulteto.

Kar da vlada lahko Italijanom, to da lahko tudi Slovencem, da, še lažje. Če se ustanovi italijanska pravna fakulteta v Roveretu ali v Tridentu, mora država plačati vse

stroške. Preskrbeti mora poslopje, preskrbeti mora znanstvene pripomočke, preskrbeti večjo knjižnico. Ustanovitev pravne fakultete v Ljubljani ne bo državi povzročila niti vinarja ustanovnih stroškov. Ljubljanska občina se je že pred leti izrekla, da preskrbi prostore za visoko šolo, dežela kranjska pa ima pripravljenih 500.000 kron, s katerimi se igraje pokrijejo ne le vsi drugi ustanovni stroški, nego lahko tudi ustvari prav vzorna znanstvena knjižnica in še bo ostala velika vsota za prihodnost.

»Edinost« — govorec o vseučiliškem vprašanju — predlaga, naj se nemudoma skliče shod zaupnih mož iz vseh slovenskih pokrajin, da se med seboj domenimo glede vseučilišča. Kaj naj tak shod koristi. Kranjski, štajerski in koroški Slovenci smo popolnoma edini, da spada vseučilišče v Ljubljano, in istega mnenja je tudi velik del primorskih Slovencev, tako, da je čisto brezdvomno, kako bi se izrekel ta shod. Na tem stališču se ne da ničesar izpremeniti, kajti potreba kranjskih, štajerskih in koroških Slovencev zahteva, da se pravna fakulteta postavi v Ljubljano.

Mi imamo le to željo, da bi slovenski klerikalci v tem slučaju zvesti ostali svojemu stališču, preciziranemu v »Slovenec«. Odkrito redemo: če pojdejo v boj in če se doseže zaželjeni smoter, bomo mi prvi, ki jim bomo hvaležni in bo to skoraj gotovo začetek nove dobe tudi v življenju slovenskih strank na Kranjskem.

Vojna na Daljnem Vstoku.

Port Artur po kapitulaciji.

Dopisnik »Standarda«, ki je za časa zadnjih bojev in kapitulacije bil v Nogijevemu taborišču, poroča svojemu listu:

Pravi vzrok nepričakovane kapitu-

lacije portarturske trdnjave je treba iskati v stanju posadke, ki je bila vsled bolezni in ogromnih izgub silno oslabiljena in ji je vrhutega še pošlo streljivo. Ako se naj for Sungšuan smatra kot zgled za položaj v Port Arturu, se mora odkrito priznati, da je moral biti položaj ruske posadke dejansko naravnost strašen.

Slika, ki jo nudi moderno obleganje, je enostavno grozovita. Že pogled na for Sungšuan in na razvaline, ki so jih povzročile mine, zadostuje, da s strahom napolni najhbrerje srce in pretrese živce najpogrtvovalnejšega junaka.

For Sungšuan je ena sama razvalina, pod katero leže pokopani junaški branitelji, ako jih niso mine razstrelile v zrak in jih raztrgale. Povsod leže trohneča trupla in v bližini okopov se nahajajo kupi še deloma z mesom pokritih ogrodi — trupla nepokopanih vojakov, ki so padli na svojih mestih.

Kako je zvedela Kuropatkinova armada o kapitulaciji?

»New York Herald« se poroča iz Mukdena: V sredo 4. t. m. je postalo v japonskem taboru nenadoma zelo živahno, slišale so se vesele pesmi in ves tabor je odmeval od navdušenih banzaj-klicev. Sprva so Rusi mislili, da se Japonci pripravljajo na splošni napad, skoro pa so uvideli, da so Japonci dobili samo veselo vest, ki jih je tako zelo navdušila, in vsa ruska armada je takoj vedela, da se ta vest tiče edinole Port Arturja.

Japonci so nato obesili na visoke droge velike lepake, na katerih je bila v ruskem jeziku napisana vest, da je Port Artur kapituliral. Skoro istočasno je dospel do ruskih predstraž japonski parlamentar s pismom na generala Kuropatkina, v katerem ga maršal Ojama uradno obvešča o kapitulaciji generala Steslja.

V ruskem taboru so sprva še dvomili o resničnosti usodepolne vesti, šele brzojavke iz Petrograda so razpršile te dvome.

Vtis vesti o kapitulaciji na carja.

Kakor se poroča iz Berolina, je car Nikolaj sprejel vest o kapitulaciji Port Arturja s presenetljivo mirnostjo in takoj izjavil, da je bil na ta žalostni dogodek že zdavnaj pripravljen. Car je izrazil svoje zadoščenje, da so se branitelji tako junaško branili in držali trdnjavo, dokler je bilo mogoče.

Generalu Steslju je poslal brzojavko, v katerem mu izraža svoje popolno zaupanje z željo, da ga v kratkem vidi pri sebi.

Brzojavka cesarja Viljema na carja in mikada.

Cesar Viljem je poslal, kakor se poroča iz Berolina, tole brzojako v Petrograd: »Čaru ruskemu v Carškem selu — Obramba Port Arturja ostane za vse čase blesteč zgled za vojake vseh narodov. Ves svet, zlasti pa jaz in moja armada, občudujemo junaka, ki je poveljeval Tvoji armadi. Da izrazim svoje simpatije in občudovanje generalu Steslju, nadejam se, da dovoliš, da mu podelim našo najvišjo vojaško odliko — od Friderika Velikega ustanovljeni red »pour le mérite«. Isto čast hočem izkazati tudi njegovemu hrabremu nasprotniku, generalu Nogiju.« — Po vsebini slineno brzojavke je Viljem odpisal tudi mikado. Car Nikolaj je odgovoril: »V imenu svoje armade se zahvaljujem za visoko odlikovanje, ki je hočeš podeliti generalu Steslju. Steselj je na čelu svoje hrabre posadke do konca junaško izvrševal svoje dolžnosti. Tvoja priznanje in simpatije zanj so me globoko ganile.«

Mikado pa je brzojavil: »Vašemu veličanstvu sam hvaležen za občudovanje gl-de osvojitve Port Arturja. Kar se tiče Vaše milostne želje, podeliti generalu Nogiju najvišjo odliko pruske armade, dovolujem to z radostjo. Ta dva odgovora cesarju Viljemu sta zelo značilna! Car Nikolaj se zahvaljuje za odlikovanje mikado pa je samo dovoljuje.«

LISTEK.

„Primož Trubar“.

(Zgodovinska epika pesnitev. Napisal A. Aškerc. V Ljubljani, 1905. Založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg.)

(Dalje.)

Aškercov »Primož Trubar« sloni na trdni historični podlagi. Aškerc — to se vidi iz njegovega eposa — je temeljito preučeval zgodovino reformacije. Ne pozna morda samo Dimitza. Detajli, ki jih navaja, so bili že Dimitzu nepoznani. Aškerc jih je izkopal iz najnovejših tozadevnih publikacij. Posebno interesantna in znatno uporabljena je Elzejeva izdaja Trubarjevih pisem.

Aškercov epos nam podaja sliko reformacijskega gibanja, v središču te vsakoz verne, četudi sem in tam po zakonih poetike idealizirane slike pa stoji velikan Trubar. Pesnik ga je ovekovetil v najnamenitejših trenutkih njegovega življenja.

Aškercov epos se začne v Trstu. Reformaciji jako prijazni škof Bonomo je bil Trubarja spoznal na Dunaju in ga vsel seboj, ga posvetil za mašnika in mu preskrbel prvo

duhovsko službo v Celju. Poslavljal se od Trubarja, mu pravi škof Bonomo:

Ce svečenik si, bodi ljudstvu svečnik in sveti mu z izgledi dobrimi! Med tujce ne, med brate pojdeš svoje. In ljudstvo svoje ljubiš, kakor vem. Na tečno pašo istine, kreposti boš vodil čredo svojo, a odganjal ko Jezus v evangelju nekada od črede svoje s palicoj pastirskoj volkove samopašne in požrešne; preroke krive boš pobijal vedno, boril se za resnico in pravico, pa naj črtijo te nevedneži, pa naj preganjajo te farizeji in zlobneži ti naj grozijo s smrtjo!

Čas naš je resen. Star sem že, a šutim, da res poraja doba nam se nova. Veš, prav tako je kakor zdaj spomladi. Vetrovi sveži so sapihali od vseh strani in starih časov zima umiče se. Led poka, sneg kopni. Obnebe je oblačno čestokrat. In bliski švigajo, vihar razsaja, a stanovitega še ni vremena. Bog ve, kaj porodi zmešnjava občna... V Italiji so vstali iz grobov pisatelji paganski in njih duh koraka zmagovito po Evropi. In ni me sram povedati, jas sam visoko čislam pesnike latinske in grške duhovite klasike. Ej, proti njim smo mi še vsi barbari! Od vzhoda tam, od starega Bizanca razliva pa povedenjs se osmanska

podirajoča cerkve in kraljestva, razrušajoča in požigajoča krščanska mesta. Kdo ustavi nam naval razbojnikov, Turčinov divjih? Kdaj domovina bo imela mir pred silovitimi neverniki? ... In ljudstvo naše, prej tako pokorno oblastim svojim, punta se predzno. Pomiril ni se še slovenski kmet izza ustanka zadnjega. Na tihem še tli osvete iskra pod pepelom. In neki dan spet bukne gneva zublji. Gorje tedaj grajščakom in gosposkam! No, ljudstvo tlačiti se več ne dá, o stari pravdi poje pesem svojo. Ni to li zopet nove dobe znak? ... In kaj godi tam gori se na Nemškem? Menih odpadli, smeli Martin Luther, poziva v boj rojake proti Rimu! In nemška vojska puntarja meniha narašča dan na dan, in milijone soborcev štel bo kmalu apostat. In cerkev naša starodavna rimaka? Zašpane svoje mane si oči. Pripravljena ni bila na napad. Ves zbehan tabor je katoliški. In meni se dozdeva, papež sam, naš vojskovodja, je izgubil glavo... Vse meša se okoli nas po svetu. Pomladno vreme, jeli, dragi Primož? Kaj izvali iz kaosa se tega, ti videl bodeš, ti še doživiš!

In Trubar odgovarja škofu, ki mu priporoča snažnost in delovanje po lastnem prepričanju.

„Po delu hrepenim. Ah, smili se mi ljudstvo zapuščeno, pomagaj rad bi mu, pokazal rad mu kakor Mozes iz puščave pot v svobodo rodovitni Kanaan. Moč čutim, čutim v vseh jo žilah svojih, neodoljivo mlado svojo moč, ki hoče spremeniti se v dejanje. Orožja — znanja dali ste mi Vi; v njem uril bom poslej se neprestano, da ideal svoj uresničim kdaj. Bom mogel li? ...“

»Če hočeš, tudi moreš! Največja moč na svetu, to je volja!«

V Celju si pridobi Trubar kmalu velik ugled kot propovednik in kot človek. Med ljudstvom vlada splošna nezadovoljnost. Na semanji dan so v Celju zbrani kmetje od raznih strani in tožijo o svojih križih in težavah. Aškerc nam je ta semanj predložil v živi sliki in označil razmere v realistično vernem pogovoru med kmeti.

Prvi sejmar.

Hej, to je sejma! Že več let nisem videl na dan današnji kupecv toliko. Kaj prišlo je Hrvatov, Nemcev, Lahov! Kar trgnjo za našo se živino. Prav dobro sem prodal voličke svoje.

Drugi sejmar.

Resnica je! Veš, sosed, tudi jaz ponese nekaj si domov dobiška;

ko bi le ves ostal pod mojoj strehoj! A davki, davki! Kmeta molze vse. In dokler Turek nam ne da mira, za vojsko gre dohodkov polovica. Grajščak odira nas za desetino, in če uprše se, vklenejo te v klado. In ko so te izstradali po ječah, ženó te lačnega na trdo tlako.

Tretji sejmar.

Pomaga, siromak si, če si moreš! Pa nekaj si pozabil, ljubi boter! Na cerkev si pozabil! Mašniki za nas so sila dragi, — takšni namreč, ki nam pošiljajo sedaj jih škofi na fare za pastirje ...

Vsi.

Četrti sejmar.

Naš župnik, na primer, kaj mislite, nedeljo za nedeljo bere nam le čisto tiho mašo. Evangelj prevaja sproti nam iz mašnih bukev, Namesto pridige pa nam oznanja le biro svojo kar izpred oltarja. Na leco si ne upa tolsti mož; podrla bi nemare se pod njim ...

Peti sejmar.

Kaj župnik vaš! Lahko ste zadovoljni! Rojak je vaš in z vami govori v jeziku maternem. A naš je Nemec! In kadar bere sveti evangelj, vsa smeje cerkev godlji se njegovi slovensko-nemški. To je služba božja!

Šesti sejmar.

Naš fajmošter pa črn je neki Lah. In lepo mlado ženko vam ima

Admiral Dubasov za navladni mir.

Admiral Dubasov, član hullaške preiskovalne komisije, se je baje napram uredniku lista »Echo de Paris« izrazil tako le: Pred 14 dnevi sem predložil carju reformni projekt v zadevi naše vojne mornarice. V izvršitev tega projekta potrebujemo 20 mesecev. Končni cilj tega projekta je, da si zagotovimo premoč na morju. Naše brodogradnja na Daljnem Vzhodu je uničena in tudi Roždestvenski ne bo mogel započeti ničesar resnega. Mogoče je, da misli Kurapatkin na resne operacije v Koreji. A predvsem je treba misliti na blagor domovine, ako to tudi hudo zadene narodni ponos. Moje mnenje je, da se bližamo miru.

Port Artur in one mandžurske pokrajine, ki jih je dosedaj osvojila japonska armada, naj ostanejo Japoncem. Toda ta mir bo imel samo značaj provizorija. Čim imamo mogočno brodogradnjo, pridne se nova igra, pri kateri bodo vsi aduti v naših rokah.

Zadnji oddelek 2. tihomorske eskadre.

Ruske križarke »Oleg«, »Jzumruda«, »Rion« in »Dniepr« in torpedovke »Gromk« in »Grozni« in »Razvi« so v torek ob 10. uri popoldne odplule iz Port Saida proti jugu, da se združijo z eskadro admiral Roždestvenskega, ki šaka nanje na Madagaskarju. Te ruske ladje bodo rabile do Madagaskarja približno 14 dni.

Japonski načrti glede Indokine.

»Echo de Paris« zatrjuje nasproti dementiju japonskega poslanika, da je poročilo bivšega japonskega ministrskega predsednika Kodame, ki je je priobčil ta list, avtentično. Včeraj je uredništvo priobčilo drugi del dotičnega poročila, v katerem se naglašajo, da mora francoska Indokina nasproti Kitajski igrati isto vlogo, kakor Koreja napram Rusiji. Leta 1910. bodo v Indokini dograjene železnice in s tem napoči čas, da Japonci osvojijo to deželo.

Admiral Skridlov na povratku.

»Lokalanzerger« se poroča iz Petrograda: Admiral Skridlov je v torek, 10. t. m., odpotoval iz Vladivostoka v Petrograd. V svojem govoru na častnike je pred odhodom naglašal, da bo Vladivostok v kratkem torišče velikih dogodkov, in on samo želi, da bi se v situaciji, da bi bila potrebna obramba trdnjave, vladivostoka posadka bojevala z istim junaštvom, kakor branitelji Port Arturja.

Štajerski deželni zbor.

Gradec, 11. januarja. Nadaljevala se je debata o proračunu. Gozdi donajajo deželi 96.093 K prebitka, pristojbina za godbo 38.900 K. Posl. Wagner je predlagal novi davek na vodne sile za mlinarje in

industrije sploh. Dasi so nekateri poslanci govorili ostro proti predlogu, bil je vendar sprejet. — S tem je bil proračun zaključen ter se je začelo razpravljati o pokritju. Napokritih potrebščin je namreč 2.592.437 kron. Zdelo se je ugibanje in navetovanje novih davčnih virov. — Posl. dr. Ploj je izjavil v imenu Slovencev, da ne morejo glasovati za proračun, ker nimajo potrebnega zaupanja do sedanjega deželnega uprave, do večine. Nadalje je obžaloval kontroverze med kmetiki in obrtniki zastopniki. R-štev finane je le v organizirani reformi deželnih finano. Ako se tudi še letos doklade ne zvišajo, zgodi pa se to že najbrže prihodnje leto. Treba bo napraviti pred vsem konec zastarelemu vladnemu stališču, da si glede ljudskega šolstva lasti vse pravice, bremen pa naklada deželam. Opozorjal je na zgled Pruske, ki izda za šolstvo vsako leto 76 milijonov kron. Predlagal je, naj se deželni odbor nariši, da pripravijo organizirano reformo deželnih finano ter deluje pri vladi na to, da se reforma omogoči. Posl. dr. pl. Derschatta je odgovarjal na izvajanja dr. Ploja. Pritrdil je njegovim izvajanjem glede deželnih finano in da se bodo naklade res kmalu morale zopet zvišati. Od leta 1897. do 1903 so deželne naklade narasle od 4.900.000 kron na 7.500.000 K. dočim se se davki brez povzračenih naklad pomnožili le od 13.100.000 K na 14.900.000 kron. Pri glasovanju so bili sprejeti vsi predlogi finančnega odseka s predlogom dr. Ploja vred. Proti proračunu so glasovali le Slovenci. — O ustanovitvi enoletne kmetijske šole s slovenskim učnim jezikom je poročal posl. graf Lamberg. Predlagal je v imenu finančnega odseka: Poročilo štajerskega deželnega odbora glede ustanovitve kmetijske šole s enoletnim tečajem in s slovenskim učnim jezikom se vzame na znanje. Obenem se deželni odbor poziva, naj pretresa potrebo glede izpolnitve kmetijske izomezke nižje vrste ter pospešuje to vprašanje posebno v smislu, ali bi ne bilo priporočljivo, da se ustanove tudi za Sp. Štajer praktični tečaji za živinorejce, mlekarstvo in še za druge gospodarske panoge, kakršni tečaji že obstoje na Gornjem Štajerskem. Poslanec Robič je dodal predlog, da mora deželni odbor v prihodnjem zasedanju o t. m. poročati in staviti dolocene predloge.

Češko-nemška sprava.

Praga, 11. januarja. Ministrski predsednik baron Gautsch namerava v češkem deželnem zboru ustanoviti permanentni spravi odbor. Češki politiki pa so spregledali Gautschevo taktiko. Tako piše neki poslanec v »Plzenskih listih«: »S

stalnim spravnim odborom namerava baron Gautsch izločiti češko-nemški boj iz državnega zbora. V kompleksu teh spravnih točk pa bi se pritegnile tudi take zahteve, ki jih želijo imeti Čehi šimpreje izvršene in ki Nemcem nič ne brigajo. Na ta način se nas hoče premamiti. To bi bila le obnovljena Koberjeva politika, ki je češki poslanci ne bodo nikoli podpirali.«

Za varstvo delavcev.

Dunaj, 11. januarja. Švicarski zvezni svet je razposlal diplomatičnim zastopnikom vseh evropskih vlad okrožnico z vabilom h konferenci, da se uradi vse potrebno za varstvo delavstva.

Volilno gibanje na Ogrskem.

Budimpešta, 11. januarja. Zaupniki rumunskih veličev so sklenili na shodu v Hermanstadtu, da se udeležijo aktivno predstojnih volitev v ogrski državni zbor.

Budimpešta, 11. januarja. Kossuthova stranka je sklenila, da se dajo njeni člani pri prihodnjih volitvah voliti v delegacijo.

Gibanje za ustavo na Ruskem.

Petrograd, 11. januarja. Vkljub zankanju z vladne strani se vendar vzdržuje vest, da knez Mirsky odstopi. Njegov naslednik bo Witte, ki je proti konstituciji in proti razširjanju zakonodajskih pravic zemstev; nasprotno pa ni proti sklenitvi miru z Japonci pod čestnimi pogoji. Predsedstvo v ministrskem svetu bi Witte še vedno obdržal.

Berolin, 11. januarja. Tukajšnji listi prinašajo neverjetna poročila o izgredih rezervistov o Snolensku. Spuntalo se je baje 3000 rezervistov, ki so tako razgrajali, da je moralo pri vojaštvu ter je po rezervistih streljalo. Pri tem je padlo 200 rezervistov. Zaradi teh dogodkov so se usmrtili razni častniki, med njimi tudi en polkovnik.

Dopisi.

Iz Dol. Logatca. Akademsko društvo »Prosveta« nam je priredilo Logatčanom dne 6. t. m. večer, katerega se vsakdo z neko zadovoljnostjo in tihim hrepenenjem po enakem večeru spominja. Ta dan je namreč vpisovilo društvo »Prosveta« pravo narodno igro »Rokovnjača«. Pred igro je pozdravil predsednik »Prosvete«, g. stud. vet. A. Ribnikar, v iskrenih besedah mnogobrojno občinstvo, velika dvorana hotela »Kamara« je bila natlačeno polna, dotaknili se v kratkih potezih programa »Prosvete«. — O igri sami pač ne moremo p. st. obširno kritike, kajti vse igralke kakor tudi igralci so se tako uglasili v svoje vloge, da je bila obča sodb: »Rokovnjača« so se igrali dovršeno. Originalen tako v maski kakor tudi v igri je bil Blaž M. zol. »Uf«, to ti je bil pravi tip kranjskega kmeta. In Nande? Dobro, da ima igra le pet dejanj, ako bi jih imela šest, bi potem Nande lahko odpeljal ne le Potonice, ki se je v

svoje vlogo prav zamaknila — temveč najmanj še na vsaki roki pete — Polonic. Čevljar Boje bo pa menda postal logaški čevljar-ideal. Njegov refren: »To pa meni nič mar« — je postal še popularen v Logatcu. Tonček Oblodki je bil pravi pravosti Rajtusen. Ne čudimo se nič njegovi sprtnosti, ako je znal tako spretno konje krast, kajti saj še človeška sra niso bila varna pred njim. Kaj pa naj poredimo o ostalih osebah? Efino le to, pridite še enkrat in dajte nam užiti ponovno ono, kar smo užili 6. t. m. Po igri se je razvila prav živahna zabava s šalivo pošto in plesom. Pri posameznih odmorih kakor tudi pri plesu je dobro udražalo domače tamburaško društvo »Sloga«. Za zabavo je skrbel neuradni humorist g. P. Njegov na ravni humor je spravil celo najpustejšega človeka do prazdnega smeha. Prišla mu je vsaka prava. Splošna sodb o tem večeru je, da Logatčani še dokaj časa niso imeli tako neprijetno zabavnega večera, kakor je bil ta dan. In splošna želja je, pri dte zopet! V to ime kličemo »Prosveto! Na svidenje o Veliki noči pri »Desetem bratu«.

„Uf“.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 12. januarja.

— Občinski svet ljubljanski ima v torek, dne 17. t. m. ob starih popoldne izredno sejo. Na dnevnem redu so naznaila predsedstva in poročila o županovem dopisu glede spremembe nekaterih paragrafov pravil in izvrševalnih določb k pravilom mestne hranilnice ljubljanske; o mestnega magistrata dopisu glede delnega povračila stroškov v zmislu 2. odstavka § 8. stavbnega reda za na pravo ulico na bivšem del Cottovkinega posestvu; o ces. kr. deželne vlade kranjske rešitvi priziva evangeljske cerkvene občine v Ljubljani proti občinskega sveta sklepu glede opustitve njenega pokopališča; o dr. Fr. Poška prisilu proti odloku mestnega magistrata v zadevi prezidave njegove hiše v Strelških ulicah št. 31; o Fr. Poppa prizivu v zadevi postavljenja ograje ob njegovem posestvu na Dolenski cesti št. 40; o neki disciplinarni zadevi.

— 600 ovčic brez pastirja. Iz Kočevja nam piše veleugleden rodojeb: »Gottscheer Bote« je v št. 1. z dne 4. t. m. z velikim veseljem razglasil, da so dobili v Domžalah od višje cerkvene oblasti dovoljenje, da se bo tam nemško pridigovalo. Domžale so slovenske in prebiva tam samo nekaj priseljnih Tirolcev. No, ako se bo pastirjem nemškutarjenj na prižnici izplačalo, se ni čuditi, da so domžalskim Tirolcem hitro in radi ugodili. Nemci so brž razburjeni, ako se jim ne trobi po njih volji na ušesa, in zato ima cerkvena oblast tak respekt pred njimi. Slovenci pa smo potrpežljivi in zato pometa cerkvena oblast z nami celo na Kranjskem. Na Kočevskem je nas Slovencev, ako se računji po izkazih ljudskega štetja, več kot 25%, v mestni župniji kočevski pa več kot 30%. V resnici nas je vsaj za 10% več. Pri ljudskem štetju so nemški komisariji kar po vrsti vpisovali nemški občevalni jezik tudi takim družinam, ki si v nemškem jeziku niti kruha ne morejo kupiti. Drugi so dali sebe in svoje družine vpisati za »Deutsche«, da se s tem prikupijo in prilisnejo Kočevarjem, kupčevalci pa so radi kupčije zatajili svojo narodnost. Tako se torej godi nam Slovincem na naši zemlji, na Kočevskem. Ako je kje par Nemcev skupaj — to se vidi v Domžalah — se jim mora koj nemško pridigovati, dočim se za Slovence nihče ne zmeni. V Kočevski župniji nas je nad 600 Slovencev, ki ne razumemo svojih pastirjev. Prosili za slovenske pridige ne bomo, ne le ker mislimo, da se mora pastir brigati za čredo, ne čreda za pastirja, marveč tudi zaradi tega, ker vemo, da bi prosili zastoj. Pri teh pastirjih je vse narobe. Celotno dalnje divje kraje hodijo, da bi — kakor pravijo — nabrali ovčice za svojo čredo — ovčice, katere že imajo v svojih čredah, pa zanemarjajo in jih izgube vsled tega, ker te ovčice svojih pastirjev ne razumejo. Čedalje jasneje vidimo, da

je kranjska duhovščina s škofom vred Slovence na kočevskem vredala in prodala Nemcem. Svojeas se je kanonik Klau zavzemal za slovensko šolo v Kočevju — danes noben duhovnik neče o tem ničesar slišati in tudi katoliško-narodna stranka ne. Škof je poslal na Kočevsko nemško-nacionalnega dekana, ki dela silno nemško propagando in izdaja ultranemški časopis. Slovenci smo v narodnem oziru zapuščeni, kajti slovenska poslana kočevskega okraja se tudi nič ne brigata za Slovence. Morda ne smeta. Po prižnicah in po spovednicah nas sili duhovščina, da je moramo poslušati in hoditi k pridigam itd. Mi pa pravimo »niče tajše«, pa gremo iz cerkve. Če mislijo cerkveni krogi še kaj dolgo pustiti slovenske ovčice na Kočevskem brez pastirjev, katere bi razumeli, znajo ušakati veliko presenečenje.

Slovensko gledališče.

Ker je gospod Orželski nenadno hudo obolel ter se tudi bolezen gospe Skalo ve in gospoda Lebede, ki sta se že pri zadnji predstavi »Mignon« borila s hudo indispozicijo, še ni zboljšala, morala se je današnja repriza opere »Mignon« odpovedati ter današnja slovenska predstava odpade. Nadomestiti je z dramske predstave pa žalibog tudi ni mogoče, ker ima vladajoča inflenca tudi med dramskim personalom svoje žrtve. — Za že kupljene vstopnice se vrača denar v Sečarkovi trafiki. — Prihodnji slovenski predstavi ste v nedeljo, dne 15. januarja.

— Imenovanje. G. dr. Valter Šmid je imenovan za kustosa deželne muzeja v Ljubljani.

— »Die Information« je pred nekaj časa prenehala izhajati, ker je bil njen izdajatelj gosp. Josip Graf težko obolel in se je moral podvržeti operaciji. Zdaj je začela »Information« z nova izhajati.

— »Televidnega društva« »Sokol« v Ljubljani 43. občni zbor bode v soboto, dne 14. januarja 1905. leta ob 8 uri zvečer v restavracijskih prostorih v »Narodnem domu« Dnevni red: 1. Nagovor starost. 2. Poročilo tajništva. 3. Poročilo blaginjav. 4. Poročilo nadelnikovo. 5. Poročilo pregledovalcev računov. 6. Volitev odbora. 7. Simčajnosti.

— »Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko« priredi v nedeljo, dne 15. januarja predavanje v L. tiji v gostilni »Pri p. št.«. Zčetek ob 4. uri popoldne. Predavala bodeta: g. Anton Jarc in g. A. Bukovic.

— Nova Panonija. V nedeljo so imeli akcijonarji in glavni inženjerji, elektrotehniki in arhitekti sestanek v Ljubljani. Višji inženjer Seanebour je predložil glavne načrte najmodernejšemu mestu sveta, ki so našli splošne odobravanje. Elektrotehnik Tuga je predložil zanimiv načrt za prometno zvezo med Novo Panonijo in ostalim svetom potom — zrakoplovov. Veliko vlogo bode igral Marconijev brezžični brzojav, telefon s fotografijami, električna železnica, vzpenjača, lit in druge najnovejše iznajdbe, ki jih je princel iz dežele neverjetnosti, iz Amerike, pristni yankee Beeriz. Toliko smo izvedeli izza kulis. Stvar je torej stopila v resen štadij in jo priporočamo v uvaževanje merodajnim činiteljem.

— Sinočno vinsko pokušnjo je posetilo tudi mnogo tujih obiskovalcev, ki so želeli nabaviti si pristne kranjske vinske kapljice. Vobe so se hvalila vsa vina. Po vinski pokušnji ob devetih je bil v kavarni »Evropa« koncert, kjer se je kar trlo odličnega občinstva.

— Težko je obolel deželni poslanec g. Anton Uim, grajšak na Klevežu pri Novem mestu.

— Akademija. V nedeljo, 15. t. m., predavata na Jesenicah g. dr. Jos. Tišar, okr. zdravnik v Kranjski gori, in v Postojni g. dr. Vlad. Ravnihar.

— Čitalnica v Cerkljah. Z novim letom je pričela delovati v Cerkljah pri Kranju »Čitalnica«. Že dolgo let so se nekateri bavit s mislijo, ustanoviti to prepotrebno društvo, katerega namen je petje in izobrazba. — Pripravljalni odbor je dne 18. decembra pr. l. sklical občni zbor, katerega se je udeležilo obilo občinstva in na kje-m je bil voljen sledeči odbor: predsednik g. Andr. Kmet; podpredsednik gosp. Josip Jenko; tajnik g. Josip Lapajne; blaginjak g. Fran Ahlin; knjižničar g. Karol Mahkota; odbornika gosp. Janko Ahlin in g. Tomaž Zupin; namestnik g. Ivan Kern. — Čitalnica

pa kup otrok, hahahah! Za nas ne briga se veliko. Ne uči nas, pa tudi nas ne zmerja. Ne utegne! Hihi, naš fajmošter, gospod Džovani in pa njegova kuharica Mica! Lep par, prijatelji, lep par! No, pijmo!

Sedmi sejmar.

A vi Celjani menda ste srečnejši. Pred svetim Maksimilijanom davi vse trlo se meščanov je in kmetov, ki silili so v cerkev k opravilu. Pri vratih sem postal bil razveden in pridige celo ujel sem kos. Govoril je slovensko mašnik mlad. Odkod je prišel k vam ta beli vran?

Krčmar.

Ta mladi pridigar gospod je Primož. in piše se za Trubarja, da vestel Pri nas kaplan je šele leto dnij in vse ga žisla, ljubi, obožava. Učen je in goreč. Beseda naša iz ust mu teče kakor laško olje. Poslušati ga nam je prava slast. Vse Sveto pismo menda zna na pamet. Tako govoril v Celju ni še nihče. Sam Bog ve, v čem je pravzaprav prečudna njegovih pridig moč. Če govori, ne slišim le besed iz ust njegovih, jaz tudi čutim, veste, v srcu čutim, kar ta duhovnik mladi govori. In zdi se mi, da gleda mi v dno duše in ve za grehe moje in slabosti. Pa ne da bi me zmerjal in obsojal na pekla dno gorečega ko drugi — naš dobri Primož dviga me le k sebi,

tolaži me, z usmiljenoj rokó mi kaže sam rešilno pot pokore ...

Med tem sedi Trubar z baronom Ungnadom in drugimi prijatelji v hiši lekarnarja Klusa. Sreče jim lekarnarjeva hčerka Barbka. Tu izve Trubar, da ga misli modri škof Kristof Ravbar poklicati v Ljubljano. Trubar je tega vesel, saj ve, kako je narod potreben poduka. Duševno stanje naroda opisuje Trubar tako-le: Največje zlo med našim dobrim ljudstvom, studenc kalni, iz katerega izvira toliko nesreč na svetu, nevednost je, neizobraženost! Oh, ko bi vedelo omizje slavno, kaj vse izkusil sem to kratko dobo, odkar pastir duhovni sem med vami! Ljudje imajo me za čarovnika, ne za vodnika in učitelja. No, jeden hoče, da mu zagovarjam modrasov vgriz strupeni, drugi pa, da volčič bi mu zvrčal v kravjih parkljih. In tretjemu tam dvignem naj zaklad z molitvami. Četrty spet bi rad, da čuvam njivo in vinograd mu pred točoj in nevihtoj. Čarovnice preženem z blagoslovljenjo vodó naj iz oblakov. Petemu čudaku obsedel ženo bojda je hudič, in jaz naj molim krepek eksorcizem, da ženka ozdravela bi božjastna ... In šesti hoče, da mu za denar naj čitam mašo in zakaj? Zato,

da bi sovražnik mu poginil kmalu! Nedavno prišla k meni je kmetica pa pravila mi z glasom je skrivnostnim o čudesu velikem. Zraven hiše tam blizu celjskega gradu stoji visoka smreka in na smreki tej o mraku prikazuje se — o, čujte in preveč se ne smejte mi nikar! — ji sama Mati Božja, ki želi, da cerkev romarska se tam sezidal Kmetica ta je namreč krčmarica. In kmalu bil na čistem sem, zakaj bi žena rada, da pred pragom njenim bi zbiral se romarji pobožni ter pili njeno vino. A sleparko zaslepljeno počul sem, nato pokazal sem ji vrata. Hahaha! Ne, ne, prijatelji, to ni za smeh! Rojaki moji so in bratje moji ... Moj cilj je jasen. Le resnica čista nas more rešiti. In kar na njivi krščanske vere prave evangeljske primešalo se ljudike je zmot, to mora se popletiti iz pšenice! ... Oči odpreti hočem jaz rojakom, da vidijo, da sije solnce božje! Jaz hočem, da spozna Slovenec tudi, pokaj ustvaril glavo mu je Bog ...

Od tistih časov je minolo že kakih 350 let, a duševno stanje preprostega ljudstva ni še dosti bolje, kakor je bilo tedaj. Da, protireformacija je svoje delo izvrstno opravila.

(Dalje prih.)

Vilhna nad morjem 306 2.		Srednji zračni tlak 736.0 mm			
Januar	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
11.	9. zv.	742 8	0 2	sl. jzah.	jasno
12.	7. zj.	740 2	— 5 6	sr sever	jasno
n	2 pop.	737 7	7 6	p.m. jzah.	jasno

Srednja večeršajna temperatura: — 07°
 normale: — 26° — Padavina 00 mm.

